

Mitt möte med Sollerön

Det handlar om mat – mitt möte med Sollerön. Dagen efter midsommar 1950 kom jag cyklande utefter en smetig grusväg mellan Siljansnäs och Sollerön och kom fram till Björka fåbodar. Jag var trött och hungrig och blev därför glatt överraskad när jag i en liten lada hittade ett kafé. Jag gick in och beställde mjölk och en smörgås. Jag fick en stor ”tjockbullssmörgås”, en angenäm smaköverraskning. Jag fortsatte och kom ut på Sollerön, där jag övernattade i vandrarhemmet som låg bakom Kaffestugan på Kyrkbacken.

Nästa dag kom två kompisar från Örebro med nyckeln till en stuga som vi skulle få låna. Jag hade köpt en racercykel av en cykelhandlare i Örebro som var måg i Kalsgården i Gruddbo och det var där vi skulle få bo. Vi lagade vår mat i stugan de första dagarna men sedan gick vi till pensionatet som låg granne med Kalsgården. Där åt vi biffstek med lök och blev serverade av en trevlig servitris som hette Margot och som bodde granne med Kalsgården, det såg jag när hon gick hem på kvällen. Jag skulle gärna ha velat stanna en dag längre och jag skulle vilja äta på pensionatet igen, men mina kompisar hade bråttom hem och därför fick jag inte träffa Margot mera.

Det skulle sedan dröja två år innan jag återkom till Sollerön. Denna gång gällde det Solleröloppet och jag åkte buss tillsammans med min klubb Örebro Velociped Klubb, vi kom till Sollerön dagen före midsommarafton. Min cykelhandlare hade nu ordnat så att vi juniorer fick bo på höskullen i Sahrgården. Vi skulle inte tävla utan var mest med för att heja fram våra A-klassare, bland andra vår nya klubbkompis Sven ”Svängis” Johansson. Han hade ju vunnit tre Sollerölopp medan han tävlade för Hammarby IF.

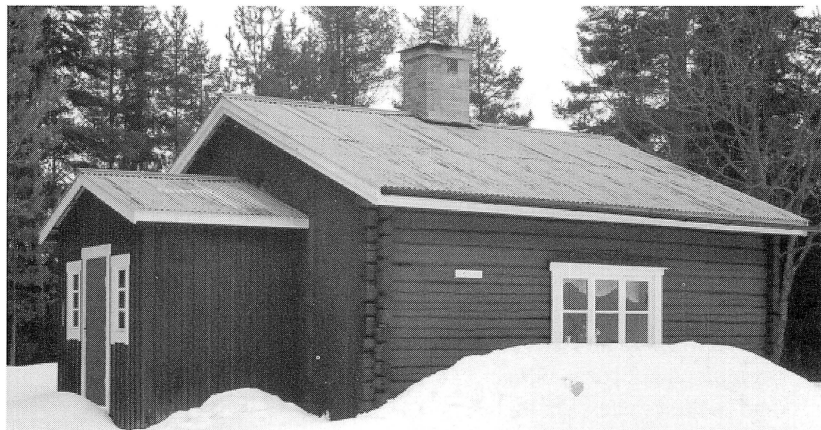
"Lindbergs kafé i Björka" mitt första möte med Sollerö socken

När Margot kom från arbetet på kvällen, hon hade slutat på pensionatet och jobbade nu på Konsums kontor, stod vi där på gårdsplanen, fem grabbar, och hälsade henne välkommen. Troligtvis såg vi hungriga ut eftersom hon gick in och hämtade var sin stor spisbröds smörgås innan hon tog oss med på en promenad på vägarna runt Gruddbo.

Jag minns inte så mycket av Solleröloppet, jag vet bara att jag under hela dagen uppehöll mig vid målet, som då var beläget utanför Konsum. Då och då gjorde jag mig ett ärende in i affären, mest för att få en skymt av Margot. Tävlingen vanns av Yngve Lund från Bollnäs.

På kvällen var det fest i Idrottsparken och efter festen frågade Margot om det var någon som ville följa med upp på Gesundaberget och se på soluppgången. Och det ville jag. Eftersom jag inte hade någon cykel med mig så åkte vi båda på en ljusblå damcykel av märket Crecent mot Gesunda. Vi parkerade cykeln vid Grovtäppan (där vi nu är bosatta) och började gå upp mot toppen. På färden fick vi sällskap med en grupp sångare från Missionsförsamlingen som hade samma ärende som vi, att se soluppgången: De underhöll oss med sång och musik. Om vi såg någon sol minns jag inte, jag vet bara att jag såg djupt in i Margots gråblå ögon.

På midsommardagen blev jag inbjuden till Sahrgården på middag. Jag fick tjocka stekta fläskskivor med löksås. En härlig måltid. Inte undra på att jag senare på sommaren tog min cykel och återvände till Sollerön och att jag i februari vintern därpå flyttade upp till ön. Jag hade då slutat min anställning på I3, Livrege-

Bergslagens koja i Garberg.

mentets grenadjärer, där jag stod och stansade ut rågummisulor till soldaternas marschkängor.

Jag insåg snart att jag inte enbart kunde leva på kärlek, jag måste ju ha ett arbete också. Därför blev jag skickad till Ryss Oskar som var kommunens arbetsförmedlare. Han tyckte att jag skulle följa med Sahr Anders och Sahr Östen ut i timmerskogen. Timmerhuggning, skulle jag klara det? Ja, jag hade ju huggit kastved åt skogvaktare Sandgren hemma i Södra Ladugårdsskogen så det skulle nog gå bra. Jag köpte en barkspade i Konsum och så fick jag låna timmersvans, bågsåg och yxa av Sahr Anders och så var jag redo för skogen. Men först måste vi proviantera, ett nytt ord för mig. Vi måste ju ha mat för minst två veckor framåt. Falukorv, limpor, fläsk, smör, havregryn m.m.

Med Grudd Johans fullastade taxibil för vi sedan mot Garberg där vi skulle bo i Bergslagens koja. Hur många vi var i kojan vet jag inte men det var trångt både i sängarna och runt spisen. Men att bo trångt var ingen ny upplevelse för mig. Fram till mitt andra levnadsår bodde jag tillsammans med mor och far och tio syskon i ett rum och kök. Själv låg jag i en byrålåda. Sedan fick vi en rymligare bostad, och två nya syskon.

När arbetet skulle börja fick jag en smärre chock. Jag blev tilldelad ett skifte där det växte fyra fåbodgranar av den värsta sorten med grenar ända ner i snön. Dessutom några stora bamsetallar som stod i en sluttning så att man nästan måste ha livlina för att ta sig dit. Pligg Ingvar, som var något slags avmätare, såg min förtvivlan och hjälpte mig att ta ner träden. För detta är jag honom för evigt tacksam.

Mathållningen i kojan fascinerade mig. Vi hade ingen kocka, utan var och en stod för sin mat. Därför var det alltid gott om stekpannor och potatisgrytor på spisen när gubbarna hade kommit hem på kvällen. En gång fick jag se att det låg en halv falukorv direkt på spisen, jag undrade om någon hade tappat korven, men fick då veta att det var bara Sahr Anders som stekte middags-korven. Ett par, far och son, hade med sig en 20-liters mjölkflaska fylld med korngryn. De åt korngryn och mjölk till frukost, och som kvällsmat varierade de mellan korngryn och fläsk, korngryn och korv, eller korngryn med köttbullar.

Någon av gubbarna hade med sig en batteriradio, så vi kunde höra nyheterna varje kväll och ibland kunde vi lyssna till dragspelsmusik. En kväll i mars kom nyheten från Moskva att Josef Stalin hade avlidit. Den nyheten utlöste en livlig diskussion bland gubbarna i kojan. Vad de sa vet jag inte eftersom jag ännu inte var invigd i sollarömlälets hemlighet.

När det började våras i Garberg började jag längta hem. Därför beslöt jag mig för att gå de två och en halv milen hem till Sollerön. När jag startade i Garberg var det vinter men sedan blev det mer och mer vår ju närmare Siljan jag kom. När jag kom hem till Sollerön tog jag Erlandssons grå buss till Mora och fick arbete hos trädgårdsmästare Lindkvist. Där fick jag så morötter och plantera kålplantor på den plats som nu är Fridhemsplan.

Margot och Arne som korvförsäljare i Idrottsparken på 1950-talet

Åren gick och på påskdagen 1957 stod vi, Margot och jag, inför Ruben Daniels i Sollerö kyrka och lovade varandra evig kärlek. Ruben höll tal och uppmanade oss att gå ut och så och plantera. Lisa Svensson, Anna-Britta Svensson och Maj-Britt Jonasson sjöng från orgelläktaren om att det spirar i Guds örtagård. Rune Svensson låg på magen innanför altarringen och filmade med sin smalfilmskamera. Det kunde ha blivit en fin film om Rune inte hade fumlat när han satte i filmen. Det blev... ingenting. Bröllopsmiddagen avåts på ett hotell i Tällberg. Vi fick räkor inlindade i pannkakor. Det kallades crepes. Som varmrätt fick vi några fyrkantiga, dåligt stekta köttbitar som kallades tournedos.

Detta var dagen efter den stora pimpeltävlingen på Gesundafjärden som samlade nära 2.000 deltagare och där Lennart Broman från Ryssa vann en Ford Anglia med inåtlutande bakruta. Själv kunde jag inte vara med och meta eftersom jag stod utanför Konsum och sålde tulpaner.

Vi flyttade in i den södra lägenheten i Konsum efter Sus Anna. Då kom Rubens Maria upp med flyttgröt. Hon kom också när vi hade fått vårt första barn, Pia, men då hade hon med sig ölsoppa som Margot skulle äta. Det skulle vara bra för mjölkproduktionen, sa hon, och det var den: Margot fick så mycket mjölk så att hon kunde sälja en stor flaska varje dag.

Vi bodde i Konsum fram till 1963 då vi flyttade till Örebro för arbete och studier. Vi återvände till Sollerön så ofta vi kunde och vi längtade hela tiden tillbaka. Vi byggde ett hus i Grovtäppan i Gesunda och flyttade in där permanent 1976. Meningen var att jag skulle veckopendla till mitt arbete i Örebro och det gjorde jag också under ett halvår, men när jag sedan fick en förfrågan att bli föreståndare på Åsengården så nappade jag på erbjudandet.

Sedan följde nio minnesrika år med mycket mat på Åsengården. Det var födelsedagskalas, bröllop, lägerskolor, idrottsläger, veckoslutskurser, fredagsdanser, fäbodkurser, julbord, turistmatservering, och utfodring av jäktade bussåkande pensionärer m.m. Om man sedan lägger till att jag var med och startade Ärt-soppans Vänner i Gesunda bevisar det att mitt möte och mitt liv på Sollerön och Gesunda handlat om mat.

Arne Johansson